

© PATRICK DIELEMAN

Nederlandse landbouw wil inzetten op kringlooplandbouw

Koeien zijn kringloopdieren

De Nederlandse landbouw wil inzetten op kringlooplandbouw. Martin Scholten, algemeen directeur dierwetenschappen bij Wageningen UR en ook raadgever van de Nederlandse landbouwminister Carola Schouten, kwam daarover vertellen tijdens de studiedag rundvee op de Agridagen.

Patrick Dieleman

Scholten kadert dit initiatief in de *license to produce*, die de hedendaagse landbouw steeds opnieuw moet verdienen. Enerzijds moet een rundveehouder technisch sterk zijn om rendement te halen uit zijn bedrijf. Anderzijds komt de maatschappij met vragen waar niet direct pasklare antwoorden voor bestaan,

zoals rond klimaat, mest en soja. Wat de klimaatdiscussies betreft, ziet hij kansen voor koeien, omdat het van nature kringloopdieren zijn.

Kringlopen

Landbouw draait op en om grondstoffen. “Voor het telen van planten gebruiken we meststoffen als voeding, voor

de veehouderij veevoerders. Dankzij de input van externe grondstoffen konden we groeien. Maar daardoor laden we onze landbouw op met nutriënten. Een deel daarvan lekt als emissie weg naar het water of de lucht. Kunnen we de beste grondstoffen blijven inzetten? Die worden schaars. Daarom moeten we ons afvragen of we niet meer gebruik kunnen maken van de grondstoffen die nu al in het systeem rondzwerven, maar die we niet benutten.” Doen we dat niet, dan lijkt het verminderen van de input en dus ook van de veestapel de enige optie. Maar daar gelooft Scholten niet in. “Er komen steeds meer mensen op de wereld. Die willen steeds meer en beter voedsel.

Daarom moeten we nu werken aan grondstoffenzekerheid. Het Nederlandse model voorziet dat meer restproducten, zoals oogst- en voedselresten, opgevaardeerd worden tot veevoeder of meststof. Dit moet hand in hand gaan met zorg voor het milieu, biodiversiteit en het klimaat.”

En het prijskaartje? Scholten vindt dat er een verdienvermogen in die kringlooplandbouw moet zitten. “Ik ben voorstander van eerlijkere prijzen voor de boer, en van echte prijzen. Dat houdt in dat maatschappelijke diensten betaald worden in de prijs.” In alle veranderingen heb je koplopers. Maar kan je praktijkervaringen van bijzondere koplopers zomaar vertalen naar meerdere boeren? Scholten adviseert het beleid om de sector meer tijd te geven, maar vraagt gelijktijdig dat de sector die tijd goed zou gebruiken.

En de rundveehouderij?

Vervolgens paste Martin Scholten het kringloopprincipe toe op enkele aspecten van de rundveehouderij.

1 Kringloopvoeder. Scholten vindt het noodzakelijk dat we andere eiwitbronnen vinden dan soja. “In het suikerbietenblad zit bijvoorbeeld minstens zoveel eiwit en het is van een nog betere kwaliteit dan wat we importeren via onze havens. We gebruiken het niet omdat het lastig en slechts tijdelijk beschikbaar is. Bovendien wil de akkerbouwer dat blad voor zijn bodem. We moeten bedenken dat dieren goed kunnen groeien op eiwit, maar planten niet. Het is dus interessant om te bekijken of we niet eerst dat eiwit kunnen recupereren. Ondertussen staat er een proef pilot plant in Dinteloord. Het gerecupereerde eiwit (RuBisCO) is een zodanig prachtig product, dat het nu in eerste instantie gebruikt wordt in sportvoeding/drinks.”

2 De kringloopkoe. “In ons huidige productiesysteem wordt in de fokkerij gefocust op hogere producties en effi-

ciënter omgaan met (kracht)voer.

Doordat de koeien meer krachtvoeder eten, komen ze meer in concurrentie met ons, terwijl de koeien net in staat zijn om grondstoffen om te zetten die we als mens niet kunnen verteren. Dat betekent dat de fokkerijorganisaties moeten bereid zijn om zich te richten op andere fokdoelen. Gelukkig kunnen nog wat oude Europese rundveerassen ons helpen en ook binnen de Holsteins hebben we nog een enorme bandbreedte. Er zitten zeker dieren tussen die beter zijn in kringlooplandbouw. Langleefbaarheid is bijvoorbeeld een kringloopprincipe.”

3 Kringloopmest. “We gooien enorm veel waardevolle mest weg. We zullen alle biomassa nodig hebben voor voedselproductie. In Nederland hebben we een programma rond mestverwaarding, waarbij gestreefd wordt naar een soort van compost met een marktwaarde. Nu heeft mengmest een negatieve marktwaarde voor veehouders.” Vervolgens paste Martin Scholten het kringloopprincipe toe op enkele aspecten van de rundveehouderij.

4 Kringloopbodem. “De basis van kringlooplandbouw is de bodem: plantenresten worden afgebroken door micro-organismen, waarna het restproduct opnieuw kan worden opgenomen door planten.”

5 Kringloopgras. “Dit kringloopgras moet een andere samenstelling hebben, die veel beter aansluit bij wat we nodig hebben. Het mag best een gras-kruidenmengsel zijn.” Scholten verwees naar Ierse en Nieuw-Zeelands boeren, voor wie gras de basis is van hun rantsoenen.

Aan de slag

Martin Scholten besloot met de vaststelling dat dit allemaal mooie verhalen zijn, “maar aan de andere kant stapelen de regels zich op: stikstof, fosfaat, klimaat ... Je wordt er gek van. Als je die allemaal apart benadert, dan ga je

de wedstrijd niet winnen. Ik heb geleerd van Cruijff dat je naar het geheel moet kijken en moet gaan voor totaalvoetbal, waarin je niet elke speler een aparte opdracht geeft. Net de kringlooplandbouw geeft de mogelijkheid om heel veel maatschappelijke verwachtingen te integreren. En ook beleidsvoerders zien dat liever dan dat ze moeten beslissen om de veestapel af te bouwen. Het vee heeft net een heel belangrijke rol te spelen. Het maakt het mogelijk om met dezelfde hoeveelheid grondstoffen in verhouding veel meer dierlijk eiwit te produceren. Kringlooplandbouw veroorzaakt ook veel minder emissies, doordat je minder gewas produceert en minder mest laat verrotten. Voor rundvee is het ook belangrijk dat landbouw en landschap met elkaar verweven zijn. De landbouwer kan ons omgevingskwaliteit bieden. Maar kringlooplandbouw is niet terug naar de tijd van Ot en Sien (het begin van de vorige eeuw). Moderne technologie moet ons in staat stellen om die kringlooplandbouw mogelijk te maken. Daarnaast is ook vakmanschap vereist. Er moeten boeren zijn die in hun boekhouding aantonen dat het wel degelijk loont in de praktijk en ook de leveranciers en afnemers moeten meegaan in dat kringloopdenken.” ■

“Kringlooplandbouw laat toe om maatschappelijke verwachtingen te integreren.”